

Přišla o syna. Ted' se dívala do očí jeho vraha

novinky.cz/clanek/zahranicni-evropa-prisla-o-syna-ted-se-divala-do-oci-jeho-vraha-40480191

Adéla Knapová

(od zvláštní zpravodajky na Ukrajině)

Než si stihneme uvědomit, na co se díváme, místností exploduje výkřik bolesti a poznání. Hlas mámy muže s pytlou přes hlavu Volodymyra Vakulěnka, místního básníka. Právě dnes by mu bylo 52 let.

Nářek a pláč se odrážejí ode zdi a tříští se o hlavy zhruba třicítce lidí, většina z nich jsou místní z Kapytolivky, vesnice na jihu Charkovské oblasti. Někteří přišli o syny stejně hrůzným způsobem – Rusové si pro ně na jaře roku 2022 přišli k nim domů, odvěkli je a oni až o několik měsíců později našli jejich těla v hromadném hrobě. Mohli se jen domýšlet, co a jak dlouho se s nimi dělo. Dnes se to dozvědí.

V místnosti se nedá dýchat, venku na slunci je přes 40 stupňů a tady, v malé místní knihovně hned vedle základní školy – obě budovy jsou jako vlastně všechny v Kapytolivce a okolí poškozené výbuchy, střelbou a boji –, přirozeně není klimatizace. Pot nám rozežírání krk a my ho necháváme téct, protože téměř nedýcháme. Nechceme být svědky bolesti Volodovy mámy, současně nás propojuje nezměrný soucit a slzy se přes všecku snahu tomu zabránit derou do očí. Ale jako bychom jich nebyli hodni, to je její výsada. Přesto někteří z nás pláčou. Snažíme se nedívat na fotku nebohého Volodi. Protože ona nemizí.

Investovat na vlastní pěst? Vyplatí se akciové fondy

Seznam Native

Fotka Volodi temně září na školní tabuli, na kterou ji promítá Maryna z organizace Truth Hounds (Lovci pravdy), jež dokumentuje a vyšetřuje válečné zločiny.

Teď začne s očima připíchnutýma na fotografii pro změnu křičet Volodymyrův zhruba dvacetiletý mentálně postižený syn. Rodinní přátelé ho odvádějí ven.

I s vaší pomocí jsme našli konkrétní lidi, kteří tady vraždili, páchali válečné zločiny a zločiny proti lidskosti.

Vnukův křik vrací paní Olenu do reality. Stírá si slzy a už se jen kývá na židli zepředu dozadu, slyšíme, jak přerývaně sípá, vrazí si dlaň do úst a kývne na ženu u tabule.

Maryna se na ni omluvně dívá: „Je mi to líto, ale musím vám ty fotky ukázat. Potřebuji vám jich ukázat mnohem víc. Nejen Volodových. Takto mučených a zavražděných lidí bylo jen ve vaší vesnici identifikováno sedm. Vy ta jména znáte lépe než já. Jsou to vaše děti, muži, otcové... Proto je tohle nezbytné. I s vaší pomocí jsme našli konkrétní lidi, kteří tady vraždili, páchali válečné zločiny a zločiny proti lidskosti. Ale naše práce ještě zdaleka neskončila, proto prosím dívejte se na všechno, co vám ukážu, pozorně. Kdybyste si na cokoliv vzpomněli, je to nesmírně cenné. Chceme je identifikovat všechny a zcela jednoznačně, aby se ze svých zločinů museli zodpovídat.“

Foto: Adéla Knapová, Novinky, Právo
Maryna představuje obyvatelům Kapytolivky výsledky pátrání po ruských vojácích, kteří se u nich před dvěma lety dopouštěli válečných zločinů.

Vysvětluje, podle čeho dokázali nejen určit, který místní muž a ruští vojáci jsou na fotce, ale také kde přesně ve vsi vznikla a který den – podle fleku na Volodymyrově bundě, krvavé stopy po ráně na jeho mikině, natrženého pytle na hlavě, černé zaschlé krve na prstech, tam, kde měl kdysi nehty... A jeho máma s pěstí vraženou v ústech polohlasem při tom výčtu sténá a pláče.

Díky tomu také mohli stanovit den Volod'ovy poprav, tedy den, kdy byl po mučení zastřelen. Konečně poslední fotka živého Volodymyra mizí a na tabuli je série satelitních záběrů vsi. S přesnými lokacemi tanků, domů, obrněných vozidel.

Maryna pokračuje. Jména dalších obětí ruského teroru v Kapytolivce v této nesmyslné brutální Putinově válce. A nakonec identifikuje ruskou jednotku, jež Kapytolivku okupovala, včetně několika velitelů přímo zodpovědných za všechno to utrpení a smrt. Posloucháme, jak vyšetřovatelé pátrali, fotili, hledali, srovnávali a nakonec i s pomocí umělé inteligence našli.

„Tohle je můj táta,“ píše zhruba desetiletý ruský chlapec na své facebookové stránce u fotky do objektivu se smějícího muže. Algoritmus tvář jeho otce okamžitě přiřadil k tváři Volod'ova vraha. Za vraždění na Ukrajině po začátku války nejen tady v Kapytolivce podle všeho dokonce dostal v Moskvě vyznamenání.

A z police na protilehlé straně místnosti se do tváře svému vrahovi dívá z fotografie, již tu mají vystavenou na čestném místě, sám Voloda.

Mučírna v sousedním domě

Vesnici Kapytolivka najdete v jižní části Charkovské oblasti, coby gradem dostřelil od města Izjum. Rusové ji okupovali na jaře roku 2022. I když se jim nepodařilo dobýt a obsadit hlavní krajské město Charkov, dočasně obsadili jiná velká města v kraji jako třeba právě Izjum. A samozřejmě obce v okolí. Víška Kapytolivka byla jednou z nich. Stejně jako všude jinde, i tady ruští agresori týrali, mučili a vraždili civilisty, kteří nemohli, nestihli nebo nechtěli (to my jsme tu doma!) odejít.

Foto: Adéla Knapová, Novinky, Právo

Maminka zavražděného Volodi paní Olena děkuje za splnění synova snu aspoň po smrti.

Dozvídám se, jak se tady za okupace žilo – ze vzpomínek místních, na které by chtěli zapomenout, ale současně si přejí, aby se na srdcervoucí osud jejich vsi a na jejich mrtvé nikdy nezapomnělo.

Maryna doplňuje, které budovy ruští teroristé zabrali, ve které si zřídili ubytování, kde štáb, kde mučírnu.

Díváme se na fotky sklepa sousedního domu. Tam drželi Volodu. Maryna vysvětluje, jak a díky čemu byli schopní to určit. Vidíme zvětšené detaily zdánlivě nepodstatných drobností na zemi, na zdi, na krvavé rozervané matraci...

KOMENTÁŘ: Bez Charkova není Ukrajina – Adéla Knapová

Komentáře

Osud Kapytolivky není v této válce nijak výjimečný. Než Ukrajinci dobyli zpět větší část ruskými vojsky okupovaných území tady na východě země, agresori se chovali všude podobně – vykrádali domy, znásilňovali ženy a děti, mučili a zabíjeli muže. Někde jen tak, jinde za to, že kladli odpor. A Volodymyra proto, že byl už dlouho před válečnou invazí jakýmsi místním ukrajinským buditelem. Shromažďoval ukrajinskou historii a oživoval ji v knížkách pro děti a svých textech i v básních. Byl svéráznou osobností a láska k rodné Ukrajině, její tradici a jazyku, k místním lidem pro něj prý byla zásadní. Nevzdal se jí, ani když do vsi vtrhli ruští okupanti. Odvlekli ho jednou, po výsleších ho však vrátili. Pak si pro něj domů přišli podruhé, říká křehkým hlasem paní Olena a ukazuje nám rodinné fotoalbum.

Vysad' sad a květiny

Paní Olena a další pozůstali po zavražděných prožívají schizofrenní den. Ale nejen oni, všichni z Kapytolivky. A také mnozí z ukrajinského PEN klubu. Sešli jsme se tady dnes, nejen abychom zjistili, co přesně a kdo tu před dvěma lety páchal. Ale hlavně abychom odhalili památník Volodymyrovi Vakulenkovi a také Viktorii Amelině a vlastně všem ukrajinským umělcům, kteří byli zavražděni v této válce.

Osud Viki (jinak Viktorii nikdo z jejích mnoha přátel neřekne) a Volodi se krvavě propojil přesně před rokem právě tady. Viktoria Amelina byla ukrajinská spisovatelka, která se po napadení země Ruskem přidala právě k Truth Hounds a věnovala se dokumentování válečných zločinů. Aby byli zlosyni potrestáni a aby se nezapomnělo na oběti. Loni na jaře přišla pátrat do Kapytolivky a našla s pomocí paní Oleny Volod'ovy deníky a též zápisky s ještě nevydanými básněmi. Okamžitě začala pracovat na jejich publikování.

Agresori se chovali všude podobně – vykrádali domy, znásilňovali ženy a děti, mučili a zabíjeli muže. Někde jen tak, jinde za to, že kladli odpor

Bohužel loni, na den Volod'ových narozenin, zemřela na následky zranění, jež utrpěla o pár dní dříve po dopadu ruské rakety na restauraci v Kramatorsku, kde zrovna jedla s dalšími desítkami lidí a také zahraničními korespondenty, kteří se zajímali o válečné zločiny.

Vika sama začala během války psát básně, kterým říkala nebásně. Její přátelé z PEN je teď také vydali.

Říkají, jak moc pro ni znamenalo zveřejnění Volod'ových básní. Dnes tu tedy budeme nahlas předčítat z jeho i její posmrtné sbírky. „Když tu byla, nakoupila květiny a vysadila je. Milovala květiny a stromy, znamenají život. A věděla, že si tu Volod'a přál sad. Místo tiché krásy,“ říká vedoucí PEN Ukrajina a dlouholetá Viktoriina kamarádka Tetyana Teren. Stojíme v čerstvě vysazeném sadu u dlouhé betonové zdi pomalované výjevy z Vikiiných a Volod'ových básní. Toto místo – sad a zeď na příjezdu od Izjumu – je má navždy připomínat. „To byl Volod'ův sen. Sad. V sadu se nespěchá, sadem se procházíme a rozjímáme, díváme se kolem, milujeme...“, zase se paní Oleně láme hlas.

Foto: Adéla Knapová, Novinky, Právo
Obyvatelé Kapytolivky při odhalení sadu a plotu - památníku

Ale je šťastná, dodává. Místní lidé vysadili a opečovávají jeho vysněný sad a umělci s dětmi z místní školy namalovali tu krásu na plot.

Vysmát se bolesti

Během slavnostního okamžiku v sadu začnou houkat sirény leteckého poplachu. Nikdo je nevnímá. Tvoří už dávno běžnou součást zdejšího života. A pak – kdo by se bál rakety potom, co přežil ruskou okupaci? Sirény podkreslují později i předčítání veršů.

Všichni máme přesto z bezpečnostních důvodů mobilní telefony v leteckém módu, abychom nezavdali Rusům příčinu k leteckému úderu. Jsme ideální cíl k likvidaci – představitelé ukrajinské kultury, cizí novinářka, lovci válečných zločinců. Všichni pohromadě jen kousek od aktivní válečné fronty.

Zatímco procházíme sadem a díváme se na obrázky na zdi, za zády nám po rozbombardované silnici projíždějí desítky vojenských aut, sanitek... Oběma směry. Civilní auto zahlédneme málokdy. Bojová linie je blízko.

Očima reportérky: Můžeš jen doufat, že raketa nemíří na tvůj dům

Zahraniční

„No ale zase jsem se díky okupaci naučila vařit,“ směje se místní knihovnice, když jí chválíme domácí kompot, jímž nás v knihovně hostí. Její malá dcerka se taky usmívá.

„Je z višně, rybízu a rynglí ze susedovy zahrady. Chodím jim tam krást. Utekli ještě před okupací. Aj to se hodilo. Protože za okupace, no, byl hlad. Neměli jsme jídlo. Co jsme měli, to nám Rusové sebrali, a nemohli jsme opustit vesnici. Byla zima, tma. Vkradla jsem se k susedům do sklepa, a co jsem tam našla, jsem pobrala. Do poslední svíčky. Do té doby jsem moc nevařila, neměla jsem pro samou práci čas. Najednou jsem se musela naučit i vyrábět kompot a nepočítaně jídel z brambor,“ je k nezastavení knihovnice.

Trauma a bolestné vzpomínky, hrůzné prožitky, smutek, nenahraditelné ztráty, to vše je třeba vypustit ven, někomu sdělit. Jen to, co někomu řekneme, se stane realitou. Utrpení, o kterém nikdo kromě trpícího neví, jako by nebylo. A tak se smějeme spolu s ní. Sem tam u toho setřeme slzu. Není to slza radosti.

[Následuje obsah vložený z jiného webu. Zde jej můžete přeskočit.](#)

[Přejít před obsah vložený z jiného webu.](#)